

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:
Egész évre 12 kor., félfévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-ter 1.
Egyes számok kaphatók: a dohányzószékben.

A színházról.

Kunhegyi Miklós, színiigazgató ur megszokta. Illetőleg a Székesfehérvári Hirlapban nyilatkozatot tett közzé és elismeri, hogy „szük a kultúra piszkos árjával s hasztalan nyújtja, legszerencsétlenebbé“ kezét felfelé a posványból.“ Egy szóval általánosságban elismeri azt, hogy igazam volt midőn a törvényhatósági ülésen a színházdekadenciájá: ói beszéltem. Mentégek hoz fel a maga védelmére s okozza a közönséget, a mely a jó szellemű darabokat nem látogatja s így ő kényérkereseti kényszerítésből adhatja a pornografikus darabokat. Vagyis: a közönség a direktort, a direktor pedig a közönséget okozza. Tehát úgy vannak, mint a magyar fürdővel vagyunk, a melyeket a közönség azért nem látogat kellő számmal, mert drágák, ők meg azt válaszoikják hogy azért drágák, mert a közönség nem látogatja őket s a költségeket azokon kell bevasalni, akik odamennek. Szóval egy circulus vitiosusba jutottunk. Mint újságíró nagyon jól tudom én azt, hogy könnyebb valamit megkritizálni, mint jól megcsinálni s a közönség igen könnyű és kényelmes szerepet választ, a mikor a direktort dorongolja. Nem is azért írom ezeket a sorokat, mintha elmondott szavaimat friss lével akarván

főlereszteni, hanem azért, hogy egy és más, tényleg fennálló hiányra rámutassak, s talán sikerül ez által a bajokon némileg segíteni. Mert a színház megmarad a város nyakán színháznak, ha még annyira kritizáljuk is, de ha tényleg jóakarattal javítani tudnánk, akkor érnének el, mint a dorongolással.

Nem vagyok annyira idealista, hogy a 40—50 esztendő előtti színművel szemben a repertuár-darabok közt látunk. Szóval azok a dalidő idők letűntek néhány évtized óta s nem látom, miféle rázkódásoknak vagy talán megundorolásnak lehetne okai, hogy a régi szép idők tisztább és nemesebb feladatát az irodalomban megint a színpadra újra érvényesíteni kéne. Az irodalomban, különösen az újságirodalomban jelenleg oly elemek viselkednek, a kik keletkezésükkel merültek fel a nyugat elposványosodott szellemiszüleményeibe. Ők adják a hangot, ők írják a kritikát, ők adják a hangulatot az irodalomban a színpadnak. S ez a szellem a hirlapirodalom révén is beleszivárog a vidéki irodalmi színpadokba. A sülyedés forrását tehát Fejérvárott kell keresni. Ezzel elsősorban kell számolnunk.

Én azonban azt álítom, — a miben egyébiránt a színháznak minden hozzáférő

intelligens embere megegyezik velem — hogy a jelenlegi direktor alatt még ez a dekadens irány is mélyebbre süllyedt.

Az én véleményem az, hogy a színházlátogató közönség nagyon megváltozott. A kik 10 esztendő előtt ismerték a publikumot s szemügyre veszik most, elcsodálkoznak: mintha teljesenki lenne cserélve. A régi családok félnek belépni, mert aszszonyaik, leányaik, gyermekeik olyasmiket láthatnak ott, a mitől a családi nevelés okosan csak elzárta őket. Ha egyes jobb nevű darabokat megnézték, azokba is annyi dísznőség „csuszott be,“ hogy önkéntelenül arra az ítéletre jutottak: hogy itt minden, még a legszebb dolgokat is a léhaság szempontjából fogják fel. Mivel pedig ilyesmit látni nem akarnak, tehát elmaradnak. Marad tehát egy szűkebb körű publikum, a melynek gerincét a kereskedő osztály képezi a páholyokban is, a zártsekkben is, az álló helyeken is. Tessék szétnézni a színházban, az állandó publikum törzsét ez az elem képezi. S annak, hogy a közönség ennyire megváltozott, jórészt a színház az oka.

Másodszor: A jóirányú darabokat rendszerint rosszul adják elő. Az újakat, pl a „Halálcsönd“ etc. a közönség még a nevérol sem igen ismeri, tehát ha előadják, ott van a rendes színházlátogató

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

Meggyógyult beteg.

Ez a történet, amit elakarok mondani, azok közé tartozik, a melyen a nagyképi cinikus mosolyogni szoktak. Van még egy sajátos dolog is. Az, hogy különféle változatban sok író már meg. Talán magam is. De engem — a múlt esztendő nyarán néhány napot a vidéki városkában töltöttem — annyira megkapott az eszt, a melynek az igazságát meggyőződtem, hogy mindenképp érdekelni fogtalálom és most elmondom.

A helyőrségi kórház orvos-parancsnoka utonnan kérdezte a délutáni látogatás előtt az ügyeletes katonarost:

- Van új beteg?
- Egyet hoztak, parancsnok ur.
- Komoly eset?
- Csak felületesen néztem meg eddig.
- Gyalogos?
- Nem, parancsnok ur: huszár.
- No, kezdjük ennél a látogatást.

És bementek egy első emeleti betegszobába. Itt bizony nem igen mosolygott a pompa meg a jólét. Katonásan egyszerű, de katonásan tiszta is volt minden.

— Melyik az? — kérdezte az ősz parancsnok.

Az ügyeletes katonarost a 7-es számú ágyra mutatott:

— Itt van!
Ott feküdt egy emberi rom. Pergament arc, ólmos szemek, izzó ajkak.

A parancsnok arcára egy kis melegség ült ki: — Egy hivnak, fiam?

— Megdő, kínos sutogás volt a felelet:

— Jean Palannak szolgálatjára.

— Huszár vagy?

— Igenis.

— Van rangod?

— Szakaszsvezető altiszt. . . És itt erőteljesen, lankadtan megakadt a szó az égő ajkakon.

A két doktor megfélemedezett egy kicsit a szokásos katonai bánásmódról: kíméletesen megvizsgálták a beteget.

A parancsnok csóválta a fejét:

— Komoly az eset! Komoly! Tüdőgyulladás. . . Nem tudom, mint lábál ki ez a fia.

A másik orvos szinte kellemetlenül belenyugodott mindjárt:

— Biz ebből nem lesz ép ember.

A parancsnok idegesen közbeszólt:

— Lelkeltenség volt az ezredétől, hogy megvárta, míg félhalott lesz s csak akkor küldte ide.

Megsimogatta a beteg verejtékes homlokát:

— Mond, édes fiam, régóta vagy beteg?

Amannak a szava sutogó volt:

— Valami . . . valami . . . hat napja . . .

A parancsnok szelíden mosolygott:

— No, nem kell kétségbeesned. Meggyógyulsz, olyan egészséges leszel két hét múlva, mint a makk.

A beteg fáradtan sóhajtott:

— En már nem élek meg.

Meleg szigorúsággal felelte a másik:

— Micsoda ostoba lemondás ez? Nem szegyenied magadat, hogy szakaszvezető létedre ilyen gyáva vagy? Azután csendesebben folytatta: — Rendes ápolásod lesz, orvossgot kapsz és tízenegy nap múlva kutyabajod sem lesz. Az orvossg majd talpra állít.

A beteg katonai arca eltorzul a mosolytól:

— Az orvossg!

A parancsnok csodálkozott ezen a hangon:

— Igen, az orvossg. Hát te ezt olyan furcsának találod? . . . No, szakaszvezető fiam, ne beszélj bolondokat, ha beteg is vagy. Már holnap jobban leszel, meglátod.

Az öreg katonarost nagy jóindulattal gondolta ezt, jóindulattal kezdte is a lábzan vonagló katonát, az ötödik napon azonban látta, hogy itt mentségről „szó sem lehet.“

Látszott rajta, hogy nagyon bántja a dolog:

— Kár ezér a jóképa fiér! — mondta az ügyeletes orvosnak. — A mai éjszakát senmikiépp sem éli túl. Semmikiépp sem. De éppenséggel nem kizárt dolog, hogy egy par óra után halott.

A mint kimentek a doktorok a betegszobából, előttük állt egy tisztatekintetű, őszfejú paraszasszony, meg egy csattanóan piros arcú, fiatal parasztleány.

— Megkövetjük alászan a generális urat . . .

A kórházparancsnok elmosolyodott:

— No, nem vagyok generális. Hát mi járatban vannak?

— Mi bizony a fiam ügyében jöttünk.

— Aztán ki a maga fia?

— Alászan kérem: Jean Palan a neve.

Az öreg katonarost elkomolyodott:

Mai lapunk 4 oldal.

közönség. A többi nem megy, mert nem ismeri, a kik pedig látták, nem mennek azért, mert már egyszer látták. A régi jó nevű darabokat szívesen látogatná a közönség, de rendszerint igen nagyot csalódik. Teszem a minap adták a „Kornevillei harangok“-at. A közönség tódult, sőt a pap-ságból is többen jelen voltak. Mikor vége volt az előadásnak, egyik uriember így szólt hozzám: Huszonnégy év óta mindig megnéztem ezt a darabot, de szintén mondod, hogy ily poescékul előadva huszonnégy esztendő alatt nem láttam. A másik csoport pedig így nyilatkozott: Eddig nem jártam a színházba, most eljöttem, mert szép a darab, de fogadtam tettem, hogy ezután nem jövök. Hiába! Ez a társulat tisztára operette-társulat, ha más ad elő, úgy érzi magát, mint a potyka, ha a partra vetik, nincs elemében. A minap pld az „Anyaföld“ (tisztességes, jó darab) előadásánál, mikor a hullaszállítók a koporsót vitték, a legkomolyabb aktusnál vihogtak, ugráltak. Tessék itt aztán a közönségnek jó indulattal lenni. Okozhatja itt a direktor ur a közönséget, ha ő maga képtelen a jóindulatot megnyerni, nem számíthat a jóindulatra sem.

A népszínművek előadása lehetetlen. Nincs rá erő, a nép lelkéhez annyit értenek, mint a hajdu a harangütéshez. A színészek azt hiszik, ha valaki a legvastagabb hangján, vagy tele szájjalkiabál, vagy a szók végére háromszor akkora nyomatékot vet, az már népies és a közönség el van ragadtatva.

Tudvalevő, hogy a színiirodalom va. lamelyes fellendülését Herceg Ferencöt lehet várni. Neki van hozzá genialitása, ismeri a kort, annak félszességét, a nemzeti mult dicsőségét, szóval bele tud helyezkedni a mai kor izlésébe. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy irányát általánosságban helyeselném, de a mai sivár viszonyok közt ő — és még Gárdonyi Géza

— Maga az édes anyja, ez a lányka meg talán a testvére?

A parasztságoson készséggel felelte:

— En az anyja volnék, ez meg itt a mátkája.

Meghatottság vibrált a kórházparancsnok tekintetében:

— Még jókor érkeztek.

— Szent Isten . . .

— No, jó asszony, az Isten szent akaratában meg kell nyugodni . . . En is megszerettem a fiut . . . de nem tudott azon a orvosi tudás segíteni . . . Még ma éjjel . . .

A leánya beleszédült.

— Szentséges uram, te légy velem.

Az orvos szemében ott settenkedett egy könny.

— Menjetelek be hozzá, két óra múlva visszajövök én is. — Es magában azt gondolta, hogy akkorra talán már kiszált abból a szegény fiúból a lélek.

. . . Este 6 óra felé szinte belekábult az ősz katonaeorvos a bámulatától: Jean Palan ott fektűt az ágyában boldog mosoly az arcán s nyugodtan, tisztán így szólt:

Parancsnok ur, sokkal jobban vagyok. Talán már megélek én is. Erdemes is élni . . .

És a boldogság könnye rezgett a szemében, a mint előbb a fehérhajú matrózra: az édes anyjára, azután pedig a ragyogó tekintetű fiatal lánykára, a mátkájára nézett . . .

François Coppée.

— azok, a kiktől az ingoványból némi utmutatást várhatunk Nos, és mit tesz e két hatalmas tehetséggel Kunhegyi ur? Az „Ocskay brigadéros“ — a mely tavaly többször hozott össze felt házat — egyszer tüzték ki s előadták helyette a „Postásfiú és hugát“ „A Bor“-t még ki sem tüzték. Hiszen talán jó, hogy egyikkel sem próbálkoztak meg, de a mai világban várna ilyesmit az ember, ha már jóakaratu törekvésről beszélünk.

Kunhegyi direktor valóságos művész a közönség elidegenítésében. Ő talán nem is hiszi, hogy mekkora szögnek tapintott a fejére Szabó Bakos András v biz. tag, hogy mióta és mennyire bosszantotta ez a visszás helyzet a közönséget. Az igaz, hogy kellemetlen az ilyen darázs-fészeket piszkálni, de az is igaz, hogy ez mindenkinek szúrta már a szemét. Ő azzal argumentál, hogy a hivatalnokok is kapnak leszállított áru jegyeket, de azt elfelejti, hogy a hivatalnokoknak a legutolsó sorokban kíván helyet szorítani, míg a trafiknak a legelső és legjobb helyeket engedni át Bosszanthatja a közönséget az is, a hogyan Kunhegyi ur a szintársulat tagjaival bánik. Pl. a minap hire járt (nem tudom áll-e még?) hogy a direktor elbocsátja Szalókyt és feleségét — a társulat legügyesebb és leg-sympatikusabb tagjait — mert neki olyan színésznők kellene, a kiknek férjük nincs. (Némelyek szerint a saját feleségét is azért nem kedveli, mert férje van.) Most meg elbocsátja Rajesányit, a ki egyéniségénél fogva nagyon sokak előtt kedves, s mint baritonista egyedül áll a társulatban. Az igazgató fáfogta, hogy a közönség gyillóli, s túl ad rajta. Azt se képzei a direktor ur, hogy mekkora ellenszenvet keltett a minap, mikor meglepetésszerűleg a „Sárga esikő“-t adatta elő utes háza és néhány esküdt előtt. Ő azzal argumentál, hogy még az apagyilkosnak is meg kell kegyelmezni s nem veszi észre, hogy a mikor ő kegyelmet akar eszközölni, a közönség az ő hátán veri el a port.

Cikkem elején feltettem, hogy tárgyalagos fogok lenni, most látom, hogy minden tárgyalogosságom mellett is alig tudok valamit felhozni a direktor ur mellett, mert — a mint mindenki — úgy én is nagyrészt őt vagyok kénytelen okozni a hiányokért.

Anyi bizonyos azonban, hogy a do-log a mostani irányban nem maradhat. Vagy ha marad, megszökik a direktor, miután a közönséget megszöktette.

Méltóztassék több jóízlést és több jó-akaratot tanúsítani direktor ur, mert különben becsukhatja a boltot.

Bilkei Ferenc,
v. bizottsági tag.

UJDONSÁGOK.

— József főherceg születésnapját hálaadó isteni tisztelettel ülték meg Aicsuthon. Pintér Ferenc lelkész ünnepi misét mondott, a melyen a tisztikar teljes számban, valamint a hívek nagy sokaságban vettek részt, halált adott a mindenhatónak, a ki hetvenesztendő ajándékot adott a rajongva szeretett főhercegnek s eszedve, hogy kegyelmeivel még soká, nagyon soká hal-mazza őt el.

— Pápai ünnepély Szabad-Battyányban. A „Székesfehérvár és Vidéke“ ily című hírében foglalt névtelen nyilatkozatra válaszul a következő sorok szolgálnak:

Tekintetes Szerkesztő ur!

Tisztelettel kérem, szíveskedjék becses lapja legközelebbi számában alul feljegyzett soroknak helyt adni:

A „Székesfehérvár és Vidéke“ c. lap február 28-iki számában a hírek rovatában egy névtelen cikkirő foglalkozik a Szabadbattyányban tartott pápai ünnepélyvel, s jónak látja az én személyemet megtámadni. Ismerem a cikk értelmi szerzőjét.

A tényállás a következő: A Szentséges Atya tiszteletére ünnepélyt rendeztem, s felkértem Csapp Stephanus tanítókisasszonyt is a közreműködésre; az idő rövidsége miatt azonban az nem volt képes már egy önálló dolgozatát felolvasni, hanem az országzszerő nagy tekintélynek örvendő „Jézus szentséges szívének Hírnöke“ című 1902. évi május-június havi füzetekben megjelent „Valami az intelligens katolikusokról“ című közleményt olvasta fel és pedig rövidítve — szóról-szóra a nyomtatott könyvevskéből, minden kommentár nélkül. A felolvasott közleménynek nem volt feladata izgatni vagy bujtogatni a népet az értelmiség ellen, hanem oktatni, tanítani, figyelmeztetni. Minden értelmes és komolyan gondolkodó ember nagyon, de nagyon sok megszívlelni valót talált benne.

En ismerem a felolvasás anyagát, szívesen egyeztem bele annak felolvasásába, hiszen tanulságos és nagyon önértetes katolikus szellemre vall, és evvel a katolikus szellemben irt felolvasás értelmével a keresztény kötelességekre figyelmeztetni, a mulasztásokra rámutatni volt céloom, nem pedig sérteni, vagy izgatni, miként azt a cikkértelmi szerzője rosszakaratulag felőlem feltételezni; rosszakaratul nevezem, mert ha jelen volt és hallgatta a kérdéses felolvasást, mért nem szólalt fel azonnal? Legyen meggyőződve, én rögtön igen szívesen felvilágosítottam volna, hiszen voltak más értelmiségek is jelen és egy sem talált a felolvasásban megütközni valót, csak a cikk értelmi szerzője. Amde hallgatott és jobbnak látta engem és a felolvasó tanító kisasszonyt névszerin. A nyilvánosság előtt rosszakaratulag pelengre állítani, de a cikk alatt azonban saját nevét egyttal elhallgatni.

A mi a cikkben előforduló egyéb reám és a tanító kisasszonyra vonatkozó kirohanásait illeti, azt most a cikkértelmi szerzőjének mint hívennek megbocsátom; de figyelmeztetem egyttal, hogy nagyon háladatlan szerepre vállalkozott. Ha pedig a jövőben megint fog iratni felőlem és nevémet pelengére igyekszik állítani, ne szégyelje fontos cikkje alá saját nevét oda iratni, mert ezt követeli a társadalmi fellegás. Hasonló eljárás esetén a bíróság előtt fogom az efféle dolgokat elintézni.

Szabadbattyány, 1903. Március 2-án.

Vadkerty József
esperes-plebános.

A történelmi igazság kedvéért megjegyezzük, hogy a „Jézus szent Szíve hírnöke“-ben foglalt kérdéses felolvasást illetve cikket mi is elolvastuk. Igazság az szóról-szóra. Elmondánk azt már mások is s talán még erősebb színekkel festették intelligenciánk közömbösségét. Egyébként a kinek nem inge, ne vegye magára.

Kár ennyire érzékenynek lenni!

— Köszönetnyilvánítás. Mindazoknak, a kik felejtethetetlen jó fiunk és testvérünk Szalay József segédlelkész betegsége, illetőleg gyászosa elhunytá alkalmával mély és kiapathatlan fájdalomukat látogatásuk, részvétük nyilvánítása, megjelenésük, koszorúk küldése által enyhíteni kívánták, szívből jövő halántak és köszönetünket nyilvánítjuk. Köszönetünket fejezzük ki a polgári betegsegélyező egyesületnek, továbbá a Kath. legény egyesületnek, és a pékek egyesületnek, a kik a temetés alkalmával gyászlobogó alatt testületileg megjelenni szívesek voltak. A Szalay család.

— **Hivek a pap ellen.** Ily cím alatt jelent meg a Székesfehérvári Friss Újságban és a Székesfehérvári Vidékben egy cikk, a melynek tartalmát nagyon természetesen a budapesti napkeleti lapok is siettek magukévé tenni: katholikus papról szólván az ének. Elmondják benne, hogy a magyar-almási hivek dr. Városey Gyula megyés püspöknek jártak, kérvén, hogy Nagy Lajos plebánost helyezze el fölük, mert különben reformátusokká lesznek. Indokul hozták fel, hogy Nagy Lajos nem akar keresztelni, gyóntatni, jó barátja nincs, már tízedik templomgondnoka van, holott azokat három évre választják. Nem ismervén a dolgot, nem irhattunk róla. Vasárnap azonban nyolc magyar-almási polgár járt szerkesztőségünkben keserűen panaszkodván a fölött a szegény fölött, a mely községüket az említett cikk következtében ország-világ előtt érte, úgy hogy a szomszéd községek lakói, sőt maguk a zsidók (a szentgyörgyi pl.) is szemükre vetették, hogy egy papjuk van s azt sem tudják megbecsülni, hanem a világ előtt lepecsköndiázzák. A nálunk megjelent polgárok névszerint: Nagy Boros József (6 évig volt közgyám, 6 év óta pedig esküdt) Pentz Mihály (29 éves kora óta közhivatal visel) Árpásy Elek (községi képviselő) Pentz Imre (iskolaszéki tag) Tóth József és Kukorelly Gyula (urad, gépész és birtokos) — egytől-egyig tekintélyes és feddhetlen életű polgárai községüknek, kinyilvánították, hogy a föntemlítt cikk tartalma teljes egészében rágalom. A község lakói általában — nemcsak a katholikusok, de a reformátusok is szeretik Nagy Lajost és ragaszkodnak hozzája. Rágalomnak nyilvánítják, hogy a plebános egyházi funkcióit akár a keresztelést, akár a gyóntatást nem végezné pontosan és lelkiismeretesen. A község lakóival sok jót tesz úgy a katholikusokkal, mint a reformátusokkal, a kik közül nem egyet olvasmányokkal lát el, sőt id. Kindl Ferencnek, az egyik vádaskodónak hosszabb időn keresztül, midőn leégett, az istállója kölcsönadásával segített. Az igazgaskodók vezére id. Kindl Ferenc bíró korában, továbbá Major János, Makóvi Antal be voltak csukva, Pentz Antal ellen pedig (a ki most községi pénztáros) orrvadászat miatt folyik a vizsgálat, tekintélyük nincs és mégis ezek voltak azok, a kik most a nyilvánosság előtt rágalomokkal kívánják befektetni a saját papjukat. Azok közül, a kik a kérvényt aláírták, többen (pl. Reppmann György, Dobovics János, ifj. Boros József stb.) vissza is vonták már aláírásaikat azzal, hogy nem tudták, mit irattak velük alá. Templomgondnok Nagy Lajos idejében 5 volt és nem 10 stb. stb. Szóval kitűnt, hogy az egész vádaskodás egy csunya, alattomos intrika, a melynek alapja nincs. Az egyházmegyei hatóságától nyert információink alapján pedig még csunyább színben tűnik fel az egész újságrólí hadjárat, a mennyiben a küldöttség tagjai, a kik dr. Városey Gyula megyés püspök elé járultak panaszsikkal, korántsem mondták, hogy katholikus hitüket elhagyni akarják, mert összes sérelmük, a melyet Nagy Lajos plebános ellen felhoztak, egyből eredt és mindig egyre tért vissza, hogy Nagy Lajos plebános kivágatta a temetőben levő akácfákat (a mi őt illeti meg) s nem adta oda a vádaskodónak. Ezek aztán bujtozatni, majd panaszkodni kezdtek s tudván, hogy a zsidó lapok, ha egy katholikus pap befektetéséről van szó, mindenre kaphatók, komisznál komisznál rágalomokat terjesztettek róla. Kivánságok vagyunk most már, hogy lesz-e annyi becsület az említett két lapban, hogy helyre fogja igazítani azokat a gyalázkodásokat, a melyeknek helyet adni oly nagy mohósággal sietett. Vagy ismét a régi nóta fogja járni, hogy katholikus pap ellen minden szabad, az igazságot azonban, mely védelmére szól, kimondani nem szabad, mert tiltja az ő saját külön érdekük. A mint halljuk, egyébiránt egy kis becsületsértést per vihara is megindul a rágalmozó cikkeket nyomán.

— **A Vörösmarty-kör** vasárnap este felolvasó estélyt rendezett, a mely a termet megtöltő előkelő közönség számánál fogva is sikerültnek mondható. A felolvasó *Lauschmann* Gyula dr. tb. főorvos volt. Az ő sympathikus egyénisége, őriási olvasottsága, mély tudása és éles ítélőképessége sokakat vonzott a kis felolvasó terembe. Felolvasásának anyagát az elmekortán köréből választotta, melyet Arany János balladáinak keretébe illesztett. A különböző lelki aberrációkat

tárgyalta, mindegyikhez a nagy ballada-költő művéből vett egy-egy mintát. Az elméleti rész a felolvasás elejét foglalta el s mennél tovább haladt, annál több példát keresett és talált fejtegetéseinek szemléltetésére. Különösen az „*Ágnes aszszony*” című ballada fejtegetése kötötte le az érdeklődést. Ha a mély tudással és hozzávesszük az ő színparkázó szellemességét, könnyen elképzelhetjük, hogy a hallgató közönség egy kellemes és tanulságos est emlékeivel távozott. A felolvasást társas vacsora követte. A Vörösmarty-kör 10 felolvasási estélyt fog rendezni, a melyeknek elsije a vasárnapi felolvasás volt.

— **A világszülő doktor,** a ki Spitzer név helyett jönnek látta dr. Fischer néven végigboldondítani a világot, még mindig előzetes letartóztatásban van. Felfolyamodással élt ugyan ez ellen, de a törvényesség vádatácsa mai ülésén hozott határozatával az előzetes letartóztatást továbbra is fentartotta.

— **Március idusa.** Székesfehérvár szab. kir. város hazafias közönsége mindig lelkesedéssel ünnepelte meg a szabadság idusának évfordulóját. Egyleték, körök, testületek ünneppé avatják e napot s kiki megtalálja a maga körét, hogy hazafiúi lelkesedéséről tanúságot tegyen. A tisztviselők és hivatalnokok otthona, mely célul tűzte ki a vallásos és hazafiúi érzelmek ápolását, március 15-ikét melíon ünneplé meg. A nagy nap előestéjén vagyis március 14-én Szarka-u. 6. sz. alatti helyiségében ünnepélyt rendez, melyet az Otthon dalárdája nyit meg. Az ünnepi beszédet *Babay* Kálmán kereszties ev. ref. lelkész tartja. Kedves száma a terbe vett programnak *Micheller* Emmike k. a. szereplése, a ki hegedűkíséret mellett a „*Cigány Panna*” c. melodramát adja elő. *Németh* Lajos jogállagó alkalmi költeményét Szabados Miklós vízmaster szavalja, majd *Békefi* Ilonka k. a. Poedgar „*Holló*” c. költeményét adja elő. Az ünnepélyt a dalárda zárja be hazafias énekekkel. A szöpen összeállított programot társasvacsora követi. Egy terék ára 1 korona 70 fillér.

— **A választók névjegyzéke.** A törvény értelmében az országgyűlési képviselőválasztók névjegyzéke minden évben kiigazítandó. Széll Kálmán valamennyi központi választmányhoz rendeltet izetté, melyben azokat a névjegyzékek kiigazítására, illetve a jövő évi választók névjegyzékének összeállítására utasította. Megemlíti a miniszter ezen rendeletben, hogy a választók sorából kihagyottak irásban értesítsenek s a kihagyás oka felől is tájékoztatassanak. Az ideiglenes névjegyzék összeállítása legkésőbb április hó 15-ig feltétlenül megkezdendő.

— **Halálozások.** Február hó 21-én hunyt el *Plitzner* Alfréd tűzer őrnagy Budveiszben Csehországban életének 68-ik évében rövid szenvedés után. A boldogult mint tényleges tiszt állandoan Magyarországon állomásozott s itt is nősült, benne Hattuyffy Dező árvaszéki elnök neje édes atyját gyászolja. Az ötvenes és hatvanas évek nagy hadjárataiban részt vett, ott volt Solferinonál, de ott volt a győzelmes csatákkal ütközethen is. Hadi érdemmel lett kitüntetve. Városunkban is sokan jól ismerték a derék és kedélyes nyugalmazott tisztet. Február hó 24-én volt temetése fényes gyászos pompával Budveiszben. Béke legyen poraira.

Szilg Jánosné, zöldfa-utcai lakos hosszás szenvedés és a halálközeli utcai ségeinek ájtatos magához vétele után ma reggel 57 éves korában csendesen elhunyt. A jó lelki hitvest és szerető édesanyát férje, gyermekei és nagy számú rokonság gyászolja. Temetése szerdán d. u. 3 órakor lesz.

Részvétellel értesülünk, hogy *Hazay* Ferenc ny. honvéderőnag 64 éves korában Pécselt meghalt. Az elhunytat özvegye s gyermekei gyászolják.

Weisz Géza volt belvárosi kereskedő 46 éves korában hirtelen elhunyt. Még szombatban járt-kelt a városban s vasárnap meghalt.

— **Forrai Dező adonyi irnok** ügyében ma kezdte meg a törvényszék a tárgyalást. A bélyegnyaló sikkasztó tagad s iparkodik másra kenni a bűnt. Ez ugyan aligha sikerül. Ítéletre valószínűleg csütörtökön kerül a sor.

— **Málanyilatkozat.** Isteben boldogult nőm elhunytá alkalmából hálaös köszönetem nyilvánítom mindazoknak, kik részvételükkel a mérhetetlen csapás súlyát részemre elviselhetővé tették. Köszönetem mondok elsősorban mélt. és főt. *Károly* János c. püspök urnak, a ki kedves halottunk beszentelését volt kegyes végezni. Halálval tartozom továbbá mindazoknak, kik a ravatalnál avagy a temetésen megjelentek s a temetés alkalmával költségeik rendelkezésünkre bocsájtoták s ez által fájdalmunkat enyhítették. Székesfehérvár 1903 március 3-án *Kreit* János.

— **A székesfehérvári kereskedelmi társulat** f. hó 2-án választmányi ülést tart. Ez ülésben felolvasott a városi rendőrkapitányságnál 772. sz. áttrata, mely szerint az Ausztriában való megrendelések gyűjtéséhez az önálló iparüzőknek (főnököknek) és kereskedelmi ügynőknek az iparigazolványra, a szolgálatban álló kereskedelmi utazóknak és kereskedelmi meghatalmazottaknak azonban különleges igazolványra van szükségük. Ez igazolványt azon kereskedelmi és iparkamara állítja ki, melynek területén a főnöknek a telepe van. A vímkülföldön való utazáshoz továbbá is a belügyminiszterium által kiállított igazolvány szükséges. Órák, arany- és ezüstárúknak utazók azonfelül még az illetékes fámjelző hivatal által kiállított igazolványt is szükséges felmutatni. A választmányi azután hosszasan foglalkozott a felső kereskedelmi iskola részére emelendő épület ügyével, a mely ügyben nemskóra végleges határozatot fog hozni.

— **Furfangos betörő.** A mi néptünk még mindig nem elég óvatos a gazember csalók és lokotékkal szemben. Az alábbi eset is ezt igazolja. Márkus Ferenc német-egresi lakos mindenáron tul akart adni a lovain. Sikerült is neki, de biz nincsen benne köszönet. Vasárnap ugyanis alkudni kezdett egy vidéki ember a lovakra s hosszas parolázás után akként jöttek diőlore, hogy Gilici Antal szabadkai lakos megvette a két lovat 820 koronáért és 40 korona értékű vak lovat is adott esérébe. Márkus elfogadta a cserét, átadta a passzusokat. Mikor már a passzusokat Gilici átratta a saját nevére, a vele levő két ismeretlenrel őriztette a lovat, Márkus pedig egy kocsiszó utasította, hogy ott majd a pénzt megkapja. Márkus el is ballagott a kérdéses kocsiszó, pénz nem kapott, de az alatt eltűntek az idegenek a lovakkal együtt. A rendőrség táviratilag kereste meg a szabadkai kapitányságot, a honnan a válasz is megérkezett, mely szerint Gilici rovatott múltú lókotó, a kit hamarosan le is tartóztattak. A lovakon azonban utközben tuladott.

— **Az állami gyermek védelem** ügyében a belügyminiszteriumban e hó 17-én szaktanácskozmány lesz, melyre tulunk dr. Hattuyffy Dező árvaszéki elnök hívatott meg.

— **Véres verekedés.** Gyurkovits Imre Rác-utca 24. sz. alatti lakos henteslegény nem egyszer tölti az éjszakát házon kívül, mert a jómúlato legények közé tartozik. A vasárnap éjszakát az Osz-utcsában iparkodott átélvezni s ugyancsak keserő volt ránézve a mulatság. Ugy éjfél felé összeveszett valami Balázi Mihály nevű házi-szolgálával, a ki alaposan összeszurkálta. Balázi többet magával volt s valószínűleg együtt is lesznek a vadítottak padján. A megszurkált legény állapota súlyos, de nem életveszélyes. A Szent-György kórházban ápolják.

— **Zsebmetés.** Kevés panasz merült fe a vásár folyamán a zsebmetészek ellen, emlékeztetőnek azonban mégis akadt egy. Vasárnap d. e. ugyanis *Spicz* Istvánné Tolnai u. 5. sz. alatti lakosná a piacón járt-kelt, miközben zsebéből fekete börtárcája a benne levő 18 kor. kézpénzzel együtt eltűnt. A tettes ez alkalommal is ismeretlen.

— **A vásár.** A lejárolt vásár forgalomban nagyon sokat szenvedett az által, hogy a hasított körmü állatok felhajtása tiltva volt. Némi vizsgálatásul szolgált azonban, hogy a lóvásár szokatlanul nagy volt. Nagy volt a kínálat, de nem volt kisebb a kereslet sem. Szerb, román, polgár, sőt francia tisztiek is vásárolták a lovakat s ez a körülmény az áraknak jelentékeny lendületet adott. — A kirakodó vásár azonban semmit sem ért. Akárhány iparos hétfőn már ki sem rakodott, oly néptelen volt a vásár.

— **Üdvös rendelés.** A középiskolákban egyre szaporodik a növendékek száma s a szűfők még azokat a gyermekeket is tudományos pályára kényszerítik, a kiknek erre hajlandóságuk nincs. Ennek megállítására Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelését bocsájtotta ki valamennyi középiskolához. Figyelmezteti a tanári testületet, hogy főleg a negyedik osztályban nemcsak az a kötelesség hárulik a tanárra, hogy ítéletet mondjon arról, vajjon a tanuló tud-e annyit, a mennyit a rá következő ötödik osztály tananyagának megértésére szükséges, hanem meg kell ítélnie azt is, vajjon nem hasznosabb-e a tanuló érdekében, ha más iskolába megy át vagy más életpályát választ. Ez alapon méltányos szigorúságra inti Wlassics a tanárokat s utasítja, hogy a szűfőket világosítsák fel és hassanak oda, hogy a tudományos pályára nem alkalmas gyermekeket a középiskolából kivessék és értelmi fejlettségének és hajlamának inkább megfelelő életpályára neveljék.

— **Szerény kérelem!** Szentséges Atyánk XIII. Leo pápaságának 25 éves jubileuma alkalmából, egy „Emlékfüzet” ohajtánék összeállítani, e végből azon áizatos kérelemmel fordulok a magy. sajtó napi és heti lapjaihoz, folyóirataihoz, kegyeskedjenek b. lapjaik f. é. február 20, 21, illetve a heti lapok és folyóiratok, felekezetihez való tekintet nélkül lapjaik azon számain, melyben az ünnepet méltatják, címeme megküldeni. A kath. körök, egyesületek, ifjúsági egyeslet s nagyobb intézeteket szintén kérem, hogy a hol a napon ünnepléi tartatott, annak lefolyásáról értesíteni sziveskedjenek. A társlapok kéretnek a közlemény átvételére. Kapuvár, 1903. febr. 26. Tisztelettel Lakos János.

— **„A Felsővárosi kath. kör”** február 15-én tartotta táncmulását, mely alkalmával a könyvtár javára felülfizetni szivesek voltak:

Dr. Városvy Gyula megyés püspök 10 k., Tamás Vilmos, Gönczöl Antal 4 k. 20 f.—4 k. 20 f. Posits Mihály, K. Horváth István 4—4 k. Ifj. Fűrész József, Felber Géza 3—3 k. Berregi György, Fister József, Fister János, Knittelhoffler János Mayer Károly, Say Ferenc, Stolzenberger József 2—2 k. Angeli István, Kristóf Károly Nyáry György 1 k. 20 f.—1 k. 20 f. id. Akkermann József, Dékmár Imre, Németh Imre, ifj. Per. Nagy János, Udvardy Jánosné, Udvardy Mariska 1—1 k. Szabó Ferenc 80 f. Fekete Pál 60 f. Akkermann Pál, ifj. Berregi György, Fülöp Istvánné, Fister István, id. Fűrész József, Gabrovits István Knittelhoffler József, Langmár Ferenc, Mózser János, Pap János, Szabó János, Truksentsz József 40—40 f. Rekop Mihály 30 f. ifj. Akkermann József, Fülöp István, Kálóczy Gyula, Kocsis Ferenc, Marschal Lajos, Nagy Imre, Pallag János, Sziksz József, Szabó N. Töke Ferenc, N. N., N. N., N. N., N. N., 20—20 f. N. N., 6 f. Az összes bevétel: 304 korona. Ugy a felülfizetőknek, mint pedig a táncvigalomban résztvevő közönségnek ez uton is köszönetet fejezi ki az *elnökség*.

— **Adomány és köszönet.** A Fejérmegyei takarékpénztár 60 koronát volt kegyes adományozni a székesfehérvári agg iparosok segéd alapja javára, melyért hálas köszönetet mond az ipartestület *Elnöksége*.

A főgimnázium segélyzó-egyletének a kereskedelmi bank 30, a Székesfehérvári takarékpénztár 50 s a Fejérmegyei takarékpénztár 60 koronát volt kegyes adományozni, a miért ez uton is köszönetet mond Vass Krizosztom tanár, mint a segély-egylet felügyelője.

— **Zártkörű táncestély.** A napokban vetült a következő meghívót: A székesfehérvári ifjúság 1903. évi március 14-én a „Fekete Sas” összes termeiben „a szegény gyermekek felruházása javára” világposta és confetti csatával egybekötött zártkörű táncestélyt rendez, melyre címzett urat és b. családját tisztelettel meghívja a rendezőség. Kezdete este 8 órakor. Személy-jegy 1 koronára. Tekintettel a jótékony célra, felülfizetést köszönettel fogadunk és hirlapilag nyugtázunk.

Fájdalom, hogy Székesfehérvár szab. kir. városában, melyet talán joggal sorozhatunk a keresztény városok közé, *nagybőjűben*, tehát tiltott időben akadnak olyanok, a kik nyilvános táncmulatság tartására vállalkoznak. A jótékony cél nem mentheti az illetőket, mert hisz a cél

soha sem szentesíti az eszközöket. Szolgájon azonban vígasztalásul, a rendezőség tagjai, ha nem családunk, kilenc tízed részben izraéliák, a kiknek nagyon is közeli apái még örültek, hogy a városba betéhtették lábukat, ma már megismélik a kétezeréves bünt, meggyalázzák a keresztet. Okulhatunk! A rendező bizottság névsorát ide-iktatjuk: Auerbach Nándor, Büchler József, Földes Pál, Halász Miksa, Herman Bertalan, Komáromi Vilmos, Kohn F. Lajos, Klein Dezső, Löwinger Jenő, Müller Gábor, Marity Gusztáv, Meckler Károly, Moskovits Vilmos, Neuirth Géza, Neubarth Ignác, Pollák Aladár, Reich József, Rosenfeld Mór, Rosenberg Dezső, Singer Jenő, Schmideg Dezső, Süller József.

— **Csaló löcsiszár.** Töttös József enyingi lakos egy görhes lóval iparkodott szerencsét próbálni a vásárban. Eladta volna talán százszor is, ha idejkorán le nem lépiztek. Az első vevő Rizmayer József erzsébetfalvyi lakos volt, a ki az 54 korona vételárból 20 koronát már kifizetett s a passzst nevére is iratta. Egyszer csak előláz egy másik vevő, Kohn Gyula, a ki kifizetett 50 korona vételást s mert a lovat nem kapta meg, panaszt tett. A rendezőség az ügyet az első vevő javára döntötte s Kohn Gyulát felvilágosította, hogy Töttös ellen csálási miatt feljelentést tehet.

— **Lórügás.** Simon Ferenc zámolyi lakos vasárnap a vásárban kötőfőken vezetgette lovát s midőn Tesztény György felső-szentmikiósi hajcsár négy lóval mellette elment, Simon lóva megbokrosodott s úgy megrugta a hajcsárt, hogy a Szent-György körháza kellett szállítani. Simon azt állítja, hogy lóva soha sem volt rugós s így őt felelőség nem terheli.

— **Élőkerítés.** Kinek olcsó, örökös és teljesen áthatlan kerítésre szüksége van, azt csak Gleditschia (koronatóvis, krisztustóvis vagy tuskés lepényfa) csemetékéből készítheti leghiztosabban. Nagyobb és kisebb birtokok, hegyközségek, legelők, udvarok, majorkák, kertek, temetők stb., stb., a legolcsóbban úgy keríthetők körül, hogy teljesen kulcsal zárhozó. Ezer csemete elegendő kétszáz méter kerítéshez. Minden rendeléshez rajzokkal ellátott utasítás mellékeljük. Színes fénynyomatu díszes árjegyzőket bárkinél ingyen és bérmentve küld az „Ermelléki első szülő-oltványtelep”, Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid, melynek lapunk mai számában megjelent hirdetésére felhívjuk olvasóink figyelmét.

— **Mindenki tudja,** hogy a Mauthner-féle impregnált takarmányrépamag a legnagyobb termést adja, hogy konyhakerti magvaiból a legjobb főzések és zöldség terem és hogy virágmagvaiból fakad a legszebb virág. — Szóval a Mauthner-féle magvak a legjobbak, készítheti a legnagyobbak és árai igen olcsók.

SZÍNHÁZ.

Szombat, febr. 28

Nap és hold. Operett. Kunhegyiné Molnár Bella jutalomjátéka. A görögützet nem kímélték a szinpadon, de a szerepeiket sokan. Az előadás folyamán derüre-horura görögützeltek, pedig este nem jó a tüzel játszani.

A jutalmazottat sok virágcsokorral, koszorukkal és egyéb kedves ajándékokkal keresték meg tisztelői, amit viszont a szerepek szembentanusított nagy figyelemmel iparkodott meghálálni. Harkányi Gizi (Manola) színdarabot elégtelenséggel központjává lett az előadásnak. Legközelebb estek hozzá Rajcsányi, (Brazeró gróf) akinek rokonszenves egyéniségét ma utoljára látuk a szinpadon, minthogy a direktor úgy gondolkozott: hogyha már a tenorista gázsiját megtakarítottam eddig, miért ne takarítanám meg ezután a baritonistát is; hisz jól tudja azt a művelt közönség, hogy operett társulatnál a tenorista és baritonista fölölleges, — továbbá Dézst, aki meglehetősen szorgalmat fejtett ki az udvarmester szerepében.

Vasárnap este, március 1.

Ac asszony verve jó. A darab érdeme, hogy csupa kabinet-alakokból van összeróva, amik már természetükkel fogva magukban involálnak némi sikert. Úgyes fordulatok, egynehány bolondos helyzetkomikum szépen élénkítették az esemé-

nyeknek különben kissé vontatott menetét. *Margó Zelmá (Zsófi)* mai játékában egy fikarcnyi operettprimadonnát sem látunk, józutt magyaros tempóban, kiváló bravourral játszóta végig szerepét, ami ilyen úgynevezett jobbéltere szenderült szezonban igazán dicséretes tulajdonság. Jók voltak Kovács, Szabóné, Margitai, Tóth, Dézsi és Szalóki. Szívesen dicsérvék meg Kiss Miklóst is, a fiatal gárda egyik legrokonszenvesebbet, legügyesebb tagját, aki kicsiny szerepéből (Szilaj Ferkó) figyelemre méltó alakítást formált.

Hétfő, márcz. 2.

Bolyány generális. Gyenge előadás, mely főleg azt snylette meg, hogy *Rajcsányi Istvánné*, az eddigi szakavatott, ügyes sugonó férjével együtt szintén megvált a társulatól.

Szól.

Székesfehérvár szab. kir. város rendőrkapitányaságától.

1927.
Kap. 1903.

Árverési hirdetés.

Székesfehérvár szab. kir. város rendőrkapitányi hivatala által ezennel közhírré tétetik, hogy a *Schmideg Adolf* kézi zálogházában levő mindazon zálogtárgyak, melyeknek kiváltási határideje folyó évi február hó 15-én lejárt, 1903. évi mártius hó 16-án délelőtt 9 órakor kezdődő nyilvános árverésen hatóságai felügyelet és készpénzfizetés mellett az 1881. évi XIV. t. c. 15—20. §§-ai értelmében el fognak adni.

Miről a betevők, úgy a venni szándékozók azzal értesítettnek, hogy az árverés alá kerülő tárgyak az árverés napjáiig meghosszabbíthatóak, vagy kiválthatók.

Székesfehérvár, 1903. mártius hó 1-én.

Sulyok János
rendőr-biztos.

Naponta friss valódi
POZSONYI
diós és mákos kiflik
kaphatók (darabja 4 kF.)
ROSZBERGER R. cukrászdájában
(Székesfehérvár, Kossuth-u.)

Szülőoltványok

székely-oltványon és európai nemzeti gyökere és színe vannak. Székely-oltványon készíttetnek a szülőknek a 50-100 frt. Minden a legújabb bor- és csemegéjükből, fűszerekből, teljes juttalással. Ha a szülőknek a megrendelésnek meg nem felel, úgy az oda- és visszatérítést külföldre, valamint a megrendelő által kifizetett összeget hiány nélkül azonnal visszatérítetem. Így mindenki ebből a szülőoltványból az én költségemen hátsón szállíthatja tekintet meg.

ÉLŐKERÍTÉS.

Gleditschia-csemeték és magvak.
Orbán István, igen gyorsan fejlődő székelyoltványok. Ez az egyedüli, melyből oly örökös kerítés nevelhető pár év alatt, rendkívül csekély kiadásal, melyen semmily ember, de szomszédok is meg lehetnek, úgy az oda- és visszatérítést külföldre, valamint a megrendelő által kifizetett összeget hiány nélkül azonnal visszatérítetem. Így mindenki ebből a szülőoltványból az én költségemen hátsón szállíthatja tekintet meg.

Kétféle, orrán jövedelmet hozó, fűszertartó voltáni fogva, ennek tenyésztése majd minden gazdaságban az utóbb 100000 rendkívül értékes.

Diócsemeték.
Cím: „Ermelléki Első Szülőoltvány-Telep”
Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.